

חמש עשרה נשים פרק ראשון יבמות ג.

עין משפט גר מצוה

ו א מ"י פ"א מה' יבוס
הכלה יט:

תוספות ישנים

אמר רבא אחיה הנה הנה
לאסורא. בזמן מאסות
בזמן מאסות ובקרא
דערות אשה וזמה לא
תגלה את בת זנה ואת
בת זמה כחצי אישות ולשון
אישות ע"י קידושין משמע.
אשר דכתיב (ו' ויטו) נשאלין.
וקשה דאישות משמע שיש
בה ביאה וא"כ נכנסה
לחופה ולא נבעלה לא יאה
בה איסור חיה לא יתכן. לכן
י"ל משום דבני אשה כחצי
אשה דכתיב (ו' ויטו) נשאלין.
ואין שאר אלה מן הנשאלין
אבל בלא ביאה שפיר קרייה
הכלב מרעין שפיר נכנסה
לחופה ולא נבעלה כיון
שישית יורש אותה משום
קרא לנשאלו ע"י. דלא
נבעלה דנשאלין קורבה כן
ומקרי שאר: ואיתא וזמה
זמה בתו מנשואתו ממנו
לשריפה וזמה מאסות
לשריפה בזמן מנשואתו
ממנו הנה: ואין להקשות
א"כ הולכי ואחיה הנה
הנה. וי"ל דליף בתו
מאסותו בזמן מנשואתו
מה הנה וזמה עמו
אף כהן הנה וזמה עמו: אי
תנא אסורות הוה אמרינן
מחלן חללי. וא"כ היכי מי
למימר כן דלמא הוה מני
אסורות מן החללי ומן
הייסור. וי"ל דרזיה לומר
ולמי אסורות לנד וסדרי
מחלן חללי. וא"כ היכי מי
וקאמרי לחלן מאי קעביד
הלא לא שייך איסור חללי?
וא"כ קאמרי אלתא לא
שייך בה שפיר איסור שטם
נשאת לחלן ושלא במקום
מזוה גוון שנשאת לחס
מן השוק שאלו אחיו כרתה
שריפה מני פוטרת
דאי תניא אסורות משמע
שאסור ערוה עומדת
לעולם על הברה והוה
אסורין גסן שלם במקום
מזוה דלמירין השתא
מקום מזוה אסורא שלם
מקום מזוה לא כ"ש אבל
השתא דמי פוטרת משמע
השערה פוטרת הנה
ממנו יבוס ועושה אותה
במאן דליכא מזוה ואסירא
כאשת אחיו שלם במקום
מזוה אבל היכא דליכא
יבוס לא עביד ערוה מידי
ותריא ליה. ואם תקשי
האי נובל לומר דאי היה
מאן אסורא דליכא שלם
במקום מזוה נמי אסירי
הא מני ממנו מן החללי
ומן הייסור אלתא דלא
מיירי אלא במקום מזוה
אלא (ו' דפרי) הקוטרס
דילפיין לא מבי"ש קמ"ל
הא דמי פוטרת משמע
נשפיל הערוה אין הנדה
נאסרת כלל שלם במקום
מזוה (והוה אמרינן מחלן
חללי): וא"כ אפילו תנא
מן הייסור לחודיה הוה
דיעבא דלמיה חוללת מדמי
ומן הייסור דלמיה ליעיל וי"ל
ד"ש ליעיל אי תנא אסורות
הוה אמרינן אסורות לייבס.
אבל מחלן חללי בעל
כרתה קמ"ל פוטרת דליין
חוללת וזכה ה"פ הוה
חוללת מחלן חללי אם היה
רואה קמ"ל כל העולה וכו'

דילולא מן אבין מן איתמא אחרת או מן אבין מן אבין אחרת ואע"ג
דדרשינן (לקמן כג.) מולדת בית וגו' צין שאומרים לאבין קיים צין שאומרים
לאבין הווא מ"מ אין מקרא יוצא מידי פשוטו ואם היה צין שיהיה
מק"ו הוא דילפת אבל בכלל אשה וזמה הוה שפיר צין שיהיה צין אשתו
כדאשכחן צ"פ ד' מיתות (פסחין כג.)
דלמא שיהיה צין אשתו אבין הווא בכלל אשת
אבין וצת אשתו היכא דנכנסה לחופה
ולא נבעלה נראה לר"י דחייב על צת
אע"ג דערות אשה וזמה לא תגלה
כחצי דמשמע ביאה דסבירא הוה
דאין תלוי צינא דהא לא מיחייב
על צת אונסותו אלא דקידושין
תלוי מלמא ואין סבירא לומר
דבמרייהו תלוי מלמא וזכה וזכה
מיחייב על צת אונסותו כמון שפי
צקוטרס משום דאשה וזמה כחצי
דמשמע לשון אישות מלמא כחצי אס
וצת ומיהו צהדיא צריש נושאין על
האונסה (לקמן ד' וס) מפרש הש"ס
טעמא אחרין איכא שאר צאונסין ליכא
שאר: דאמר רבא אמר ר' רב
יצחק בר אבדימי. יש מגידין רב
משום דרצ יחקק צר אבדימי היה
רצו של רב דאמר צפרק כל הנשר
(מוליך דף קי. וס) איכא תנא דלמנייה
לרצ כחל אחיו ליה לרצ יחקק צר
אבדימי וצ"פ כירה (שבת מ: וס) א"ר
יחקק צר אבדימי פסא אמת נכנסת
אחר רבי לצית המרחק כו' וזה היה
רצא צימיו דביוס שמת צר היה יהודה
נולד רבא צ"פ צתרא דקידושין (ד'
עג) ואר"ת דע"כ גרסי' הכא רבא
שהיה רב פלוגמיה דאבין ואמר צ"פ
הנשרפין (פסחין עו.) צתו מאונסותו
מנלן אמר אבין ק"ו על צת צתו ענש
צר צתו לא כ"ש צתא אמר רב יחקק
צר אבדימי כו' וי"ל דמרי יחקק צר
אבדימי הו"ו: **מקמי אשת אחיו**
ש"א היה בעולמו. וה"ה מקמי
אשת אחיו מאמנו וחדא מנייהו נקט
דמרייהו לאו קרובי עמנו מינהו אלא
ע"י קידושין וכלתו שהיה אשת צו
דוק לנצי אשת אחיו שלם היה
בעולמו כלתו קרובה טפי לפי שלם
היה בעולמו אבל לנצי אשת אחיו מאמנו לא דבאשת צו איפול דרא
כדאשכחן לענין עדות צ"ב (ד' קסח.) דלפ"י מאן דמכשר באבא
דאבא פסיל צן אחיו דע"כ לענין עריות אשת צו קרובה טפי
משאם אח ששצן כרעיה דאבא הוה דקשטי צתו וצת צתו קרובי
עמנו טפי מאחיו: **מאי איריא דתנא פוטרת.** פ"י דמשמע
אבל צי צעי מייבס ליתני אסורות לייבס: **אבל מיהלץ חלצה קמ"ל.**
אע"ג דמסיפא שטענין דגרישא לא צביא חליה דקתני צביא כל
שיכולה למאן כו' מ"מ ניחא ליה נמי לאשמועינן דגרישא גרישא: **בין דבמקום מצוה הוא דאסירה צרה.** ואי הוה מני אסורות הוה
משמע כל שכן שלם במקום מזוה כיון דאיסור צרה ממחמת
ערוה קאמי משי"ה קמני פוטרת דהשתא במקום מזוה הוה דאסור
משום דממילא קאי באיסור אשת אח: **דמציצות חלצה קורבמת.**
השתא דקמני מרייהו ושונה חלצה צרישא משמע דחלילה קודמת
אבל אי הוה מני אלא חלילה לחודה לא הוה משמע מידי:
למעוטי

כולהו נמי. לענין פטור יבוס מדרשא אחין מאחות אשה: עיקר
איסוריהו. שאסורים משום ערוה בכל מקום צהדיא כתיב צו
אבל צתו מאונסותו דאיידי צה צממני' עיקר איסורה מדרשא אחיה:
איתא הנה הנה. לאיסורא אחיה וזמה וזמה לשריפה. דצתו מאשתו
וכן צת צתו וצת צו ילפא מערות
אשה וצתה לא תגלה (ויקרא יח) והרי צתו
מאשתו בכלל צת אשתו אבל צתו
מאונסותו לא משמעמא דכתיב ערות
אשה ולשון אישות דעל ידי קידושין
משמע וגלי רחמנא צת צתו וצת
צו מאונסותו צהדי קרא ערות צת
צת או צת צת [שם] והכא לשון אישות
לא כתיב ואכתי צתו לא כתיב הכא
ולפיני צג"ש כתיב הכא צהדיא
לדנוסה כן עריות הנה וזמה צהדיא
אחרין דאישות שארה הנה מה
התם צתו צת צתו אף כהן צתו
כצת צתו: **איתא ומה ומה.** לשריפה
כתיב הכא צתו מאשתו ומה היה
וכתיב צהדיפה ומה היה צהדי ישרפו
מה להלן שריפה אף כהן שריפה וצתו
מאונסותו הוה ליענין מהנה הנה מצת
אשתו: **לינין אחוס אשה לצסוף.**
דכולהו מינה ילפי' לענין פטור יבוס
לקמין: **להאי צבא.** כל איסור [אחיותא]
לינין לצסוף ויקדים כלתו לאחיותו
כי היכי דמיהו אחוס אשה לצסוף:
קורבי קורבי. הך דקריב ליה טפי
נקט צרישא: **קורבי עמנו.** ואין
בכולן קרובות כלל: **למעוטי דירה.**
דאשתו ואע"ג דהך לאו משום קרובה
דידיה אסורין ליה: **למעוטי דירה.**
חמותו. ולמעוטי דידיה לא מצי למימני
מידי דהא אמו לא אחיה ליה ליבוס
שהרי אסורה לאחיו מאביו משום אשת
אביו: **וסני אחוס ואחוס אמו דקורבי**
עמנו. טפי מכלתו דכלתו לאו קרובתו
היא אלא מכת קרובי צו נאסרה
עליו: **וצדין הוא דליקדמה לכלו**
מקמי אשת אחיו שלם היה בעולמו:
ולאו משום קרובה הוא דאסור.
כלומר וכיון דקורבין נקט ואזיל
וכלתו ואשת אחיו שלם היה בעולמו
ואשת אחיו מאמנו לאו משום קרובה
דידיה הוא דאסורין ליה צדין הוא
דלינין כלתו מקמי אשת אחיו שלם
היה בעולמו ומקמי אשת אחיו מאמנו נמי משום דכלתו חמירה טפי
מנייהו והוה ליה למנקט חומרי כיון דלא מצי למינקט קורבי: **מאי**
איריא דקמני פוטרת. דמשמע פטורות הן ואי צעי מייבס: **לינין**
אסורות. דהא ודאי אסורות הן מאחר שאין זקוקות ליבוס וקיימי
באיסור אשת אח: **ה"א אסורות.** ליבוס. וחלילה לא משמעמא מהכא
שאין איסור בחלילה והוה אמרינן מיהלץ חלצי על כרחו שאין אשת
אח מאב צל צניס נפטר צל חליה: **מאי קעביד.** והלכך לא
שייך לשון איסור בעצמה אלא לשון פטור: **אחמה לא.** שייך [לשון]
איסור הא ודאי שייך שאם אמה אומר חוללת אחי למימר מתייבמת
כיון דצמקוס מזוה יבוס הוא דאסירה. צרת הצת וכדמפרש צממני'
דמשפטרה הכחז מוזיקת יבוס קיימא ליה צאשת אח שיש לו צניס:
שלם במקום מזוה שריא. כיון נכרי שנעשה חתנו וזו אשה אחרת
ומת מותרת אשתו לחמיו דמתן לקמן (דף ג.) גבי שש עריות חמורות
מאלו צממני': **משום הכי תנא פוטרת.** דאי תנא אסורות משמע
שהצת אסורה עליו ליקח [ויקרא] שלם במקום מזוה אלא פוטרת
לא משמעמא איסורא משום צרתה של צת אלא הצת פוטרתה מייבוס
ומשום אשת אח הוא דמיתקם שלם במקום מזוה דליכא איסור אשת אח
עלה שריא: **וליתני מן הייבוס לחודיה.** דהא עיקר מזוה היא וחלילה
ממילא משמעמא: **ה"א מיהלץ חלצה.** שלם להפקיע מזוה יבוס אבל יבומי לא משום גזירת הכחז דלצור (ויקרא יח) קמ"ל מתי' הואיל ופטרה
הצת מוזיקת יבוס פטורה מן החלילה דכל העולה לזיקת יבוס עולה לזיקת יבוס פטורה מן החלילה: **וכל היכא**
דלמירין חוללת ולא מתייבמת משום ספקא הוא: **ווינין יבוס צרישא.** דהוה עיקר דהא כתיב אם לא יחפון האיש לקחת וזלמה (דברים כה) הא אם
חפץ לייבס מייבס [לקמן ד.] אלתא מזוה יבוס צרישא: **אבא שאול היא.** צ"פ החולץ (לקמן ט:). אבא שאול אומר הכונס יבמתו לשום נוי ולשום אישות כאילו
פוגע בערוה וקרוב צעני להיות הולד ממנו: **מנינא דרישא.** דמשמע ט"ו ותו לא: **מנינא דסיפא.** הרי אלו פוטרת דמשמע אלו ותו לא:
דצ

מסורת הש"ס

(א) חגיגה יא: סנהדרין נא.
ע"ה: פו: כריתות ה.
(ב) [לקמן כג. סוטה ב.
סנהדרין ג: מדה ל.
א] [לקמן לו. מל. מד.].
(ד) [לקמן טז: קט.
(ה) [ע"ה, ו] [וע' מוס']
חגיגה יא: ד"ה דלמא וכו'
ומוס' כתיבות ט. ד"ה אמר
ומוס' צ"ב פו. ד"ה מ"ה כהן
ומוס' מנחות ג. ד"ה רב
ספדא ומוס' מוליך קי. ד"ה
איכא, (ו) [וע"ה מוס']
מנחות ג. ד"ה הכל
סומכין].

תורה אור השלם

1. צרות בת בנה אף בת
בתך לא תגלה צרותין
כי צרותך הנה:
2. צרות אשה ובתה לא
תגלה את בת בנה ואת
בת בתה לא תחקק לגלות
ערוה שארה הנה וזה
הוא: ויקרא יח
3. ואיש אשר יקח את
אשה ואת אמה אשה
הוא באש ושרפו אתו
ואתו ולא תורה וזה
בתוככם: ויקרא כ י

גליון הש"ס

גם! אם אתה אומר
חולצת פוטרת. דקמני
דף לא ע"ה צרישא: וכן
ע"ה: ריש"י ד"ה הא
מיהלץ חלצה וכו' וכל
היבוס דאמר. ע"י לקמן
ד' כה ע"ה וע"ה:

מוסף רש"י

איתא הנה הנה.
לאסורא. אהה זימיה
זימיה. לשריפה. כתיב
נשאלין שארה הנה וזמה
היא, וכתיב צאונסין כי
עריות הנה מה היה
האמר נשאלין עשה
הכחז צת צת צת
וכתנ צת, אף צאונסין
עשה הכחז צתו צת
צתו וצת צת, כתיב
זמה וזמה לשריפה, מאחר
שנמדת אונסה מנשואה,
ונשואה כתיב וזמה היא,
כמה דכתיב צאונסה דמי,
וחזר ולמדו צה שריפה
מאס אכר יקח את אשה
ואת אמה וזמה היא צה
ישרפו אתו ואחיה (חגיגה
יא.) וכל שאניה עולה.
לפי דין ליבוס. שאניה
וקשה להתייבס (לקמן טז.)
אינה עולה. השערה פ"ה
הקטע לחלצה (לקמן
טז.) דכתיב (דברים כה)
אם לא יחפון האיש לקחת
יבמתו וחלצה (לקמן טז.)